
CU CE SĂ ÎNCEPEM? ¹

Scris în mai 1901

*Publicat în mai 1901,
în ziarul „Iskra” nr. 4*

Se tipărește după textul apărut în ziar

ИСКРА

РОССИЙСКАЯ СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РАБОЧАЯ ПАРТИЯ
№ 4
МАЙ 1901 ГОДА

№ 4
ОТЪЯЗЪ ДЕКАБРЬСКОГО ВУЗОВА

СЪ ЧЕГО НАЧАТЬ?

Вопросы, "с чего начать?" во всеобщем смысле являются очень трудными. Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу. Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу.

В первый раз вы должны начать с того, что вы знаете. Вы должны начать с того, что вы знаете, и вы должны начать с того, что вы знаете. Вы должны начать с того, что вы знаете, и вы должны начать с того, что вы знаете.

Вопросы, "с чего начать?" во всеобщем смысле являются очень трудными. Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу.

Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу. Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу.

Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу. Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу.

Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу. Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу.

Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу. Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу.

Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу. Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу.

Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу. Мы хотим, чтобы вы начали работу с чего-либо, что имеет значение, и в то же время не забывайте, что вы не можете сделать все сразу.

Prima pagină din numărul 4 al ziarului „Iskra“, care cuprinde articolul lui V. I. Lenin „Cu ce să începem?“ — 1901

Мискорат

Problema: „ce-i de făcut?“ se pune, în anii din urmă, cu o deosebită tărie în fața social-democrațiilor ruși. Nu e vorba (ca la sfârșitul deceniului al 9-lea și începutul ultimului deceniu al secolului trecut) de alegerea drumului, ci de pașii practici pe care trebuie să-i facem, pe un drum cunoscut, și de felul cum trebuie să-i facem. E vorba de un sistem și de un plan de activitate practică. Și trebuie să recunoaștem că, la noi, această problemă a caracterului luptei și a metodelor de luptă — problemă fundamentală pentru un partid care desfășoară o activitate practică — continuă să rămână nerezolvată și provoacă încă divergențe serioase, care vădesc o regretabilă instabilitate și oscilare ideologică. Pe de o parte, curentul „economist“², care caută să mutilizeze și să îngusteze munca de organizare și agitație politică, e încă departe de a fi pierit. Pe de altă parte, curentul eclecticismului lipsit de principii, care se adaptează la fiecare nouă „bătăie a vântului“ și nu știe să deosebească cerințele momentului de sarcinile fundamentale și de nevoile permanente ale întregii mișcări, își ridică capul cu semeție, ca și în trecut. După cum se știe, acest curent s-a cuibărit la „Rabocee Delo“³. Ultima lui declarație „programatică“ — un articol bombastic cu titlul deopotrivă de bombastic: „O cotitură istorică“ („Listok «Rabocevo Dela»“⁴ nr. 6) — confirmă cât se poate de limpede această caracterizare. Ieri încă mai cochetam cu „economismul“, ne manifestam indignarea față de condamnarea categorică a ziarului „Raboceaia Misl“⁵, încercam „să atenuăm“ modul

în care Plehanov pune problema luptei împotriva absolutismului, iar azi ne și apucăm să cităm cuvintele lui Liebknecht: „Dacă împrejurările se schimbă în 24 de ore, trebuie să ne schimbăm și tactica în 24 de ore“. Am început să vorbim de o „puternică organizație de luptă“ în vederea unui atac direct, a unui asalt împotriva absolutismului, de o „largă agitație politică revoluționară de masă“ (ia te uită cu câtă energie: și politică, și revoluționară!), de „neconținute chemări la proteste de stradă“, de „organizarea de manifestații de stradă cu un pronunțat (sic!) caracter politic“ etc. etc.

Am putea, dacă vreți, să ne exprimăm satisfacția că „Rabocee Delo“ și-a însușit atât de repede programul creării unui partid puternic, bine organizat, care să urmărească nu numai smulgerea a diferite concesiuni, dar și cucerirea a însăși fortăreței absolutismului, program formulat de noi încă în primul număr al „Iskrei“⁶, dar lipsa unui punct de vedere bine definit la acești oameni care și-au însușit programul nostru e de natură să ne strice toată bucuria.

„Rabocee Delo“, bineînțeles, ia în deșert numele lui Liebknecht. Poți să schimbi, în 24 de ore, tactica agitației într-o chestiune specială, poți să schimbi tactica într-o chestiune de amănunt care privește organizarea partidului; dar a-ți schimba nu în 24 de ore, dar chiar și în 24 de luni, părerea în chestiunea dacă sînt, în general și întotdeauna, absolut necesare existența unei organizații de luptă și desfășurarea unei agitații politice în rîndul maselor, e un lucru pe care-l pot face numai niște oameni lipsiți de orice principii. Este ridicol să invoci deosebirile de situații, succesiunea perioadelor, căci munca de făurire a unei organizații de luptă și de desfășurare a agitației politice este obligatorie în orice situație, oricît de „searbădă“ și de „pașnică“ ar fi ea, în orice perioadă de „scădere a spiritului revoluționar“. Mai mult decît atât: tocmai în asemenea situații și în asemenea perioade este deosebit de necesară această muncă, fiindcă în momentele de explozii și de izbucniri e prea tîrziu să crezi o organizație; ea trebuie să fie pregătită pentru a-și desfășura deîndată activitatea. „Să schimbi în 24 de ore tactica“! Dar pentru ca s-o schimbi trebuie mai întîi s-o ai, și dacă nu există o organizație puternică, încercată

În lupta politică dusă în orice situații și în orice perioade, nici vorbă nu poate fi de un plan de activitate sistematic, elaborat în lumina unor principii bine statornicite și aplicat fără șovăire, singurul care merită numele de tactică. Uitați-vă și dv.: ni se și spune că „momentul istoric“ a pus în fața partidului nostru o problemă „cu totul nouă“, problema terorii. Ieri era „cu totul nouă“ problema organizației politice și a agitației; astăzi e problema terorii. Nu vi se pare ciudat să auziți cum niște oameni care au uitat de orice afinitate cu social-democrația vorbesc de o schimbare radicală a tacticii?

Din fericire, „Rabocee Delo“ n-are dreptate. Problema terorii nu-i de loc nouă, și e de ajuns să reamintim pe scurt vederile statornicite ale social-democrației ruse.

Principial noi n-am renunțat și nu putem renunța niciodată la teroare. Aceasta este o operație militară care poate fi perfect utilă și chiar necesară într-un anumit moment al bătăliei, într-o anumită situație a armatei și în anumite condiții. Dar esența chestiunii constă tocmai în faptul că în momentul de față teroarea nu e preconizată ca una din operațiile unei armate active, care să fie strâns legată și coordonată cu întregul sistem de luptă, ci ca un mijloc de atac izolat, de sine stătător și absolut independent de orice armată. Și, atîta timp cît lipsește o organizație revoluționară centrală, iar cele locale sînt atît de slabe, teroarea nici nu poate să însemne altceva. Tocmai de aceea declarăm cu toată hotărîrea că, în aceste împrejurări, un asemenea mijloc de luptă nu este oportun, nu este potrivit, că el abate pe cei mai activi luptători de la actuala lor sarcină, care e cea mai importantă pentru interesele întregii mișcări, că el nu dezorganizează forțele guvernului, ci pe acelea ale revoluției. Amintiți-vă de ultimele evenimente: masele largi de muncitori și de „oameni simpli“ de la orașe își manifestă sub ochii noștri dorința lor arzătoare de a se arunca în luptă, în timp ce se constată că revoluționarilor le lipsește un stat-major de conducători și organizatori. Dacă, în asemenea condiții, cei mai energici revoluționari se consacră terorii, nu se ajunge astfel la slăbirea tocmai a acelor detașamente de luptă în care ne putem pune într-adevăr speranțe serioase? Nu duce acest lucru la o rupere a legăturilor dintre organizațiile revoluționare și masele răslețe de

nemulțumiți, care protestează și sînt gata de luptă, dar care sînt slabe tocmai din cauza răslețirii lor? Or, se știe că această legătură constituie singura noastră garanție de succes. Nu este cîtuși de puțin în intenția noastră să negăm orice însemnătate a atacurilor eroice izolate; dar este de datoria noastră să atragem atenția, cu toată energia, asupra pericolului pe care-l prezintă pasiunea pentru teroare, considerarea ei drept mijloc de luptă principal, esențial — idee spre care înclină cu atîta tărie, mulți, foarte mulți în momentul de față. Teroarea nu poate deveni niciodată o operație militară obișnuită: ea poate fi, în cel mai bun caz, doar una din metodele potrivite pentru asaltul decisiv. Se pune întrebarea: putem noi, în momentul de față, să chemăm masele la un asemenea asalt? „Rabocece Delo“, pe cît se pare, crede că da. În orice caz, acest ziar lansează apelul: „Formați coloane de asalt!“ Dar și aici avem de-a face cu un zel nechibzuit. Grosul forțelor noastre militare îl alcătuiesc voluntarii și insurgenții. Ca armată permanentă avem numai cîteva detașamente mici, și nici acestea nu sînt mobilizate, nu sînt legate între ele, nu sînt învățate să se alinieze în coloane militare în general, necum în coloane de asalt. În asemenea împrejurări, pentru oricine este în stare să vadă condițiile generale ale luptei noastre, fără a le scăpa din vedere la nici o „cotitură“ a mersului istoric al evenimentelor, trebuie să fie limpede că lozinca noastră, în momentul de față, nu poate fi „să pornim la asalt!“ I, că ea trebuie să fie: „să organizăm un asediu în toată regula al fortăreței inamice!“ Cu alte cuvinte, partidul nostru nu-și poate pune ca sarcină imediată chemarea la atac, chiar în acest moment, a tuturor forțelor existente; el trebuie să facă apel la formarea unei organizații revoluționare care să fie în stare să unească toate forțele și să conducă mișcarea nu numai cu numele, dar și cu fapta, adică să fie totdeauna gata să sprijine orice protest și orice izbucnire, să le folosească pentru sporirea și întărirea forțelor militare capabile să dea o luptă decisivă.

Învățămintele evenimentelor din februarie și martie ⁷ sînt atît de grăitoare, încît cu greu s-ar putea ridica azi obiecții de ordin principal împotriva acestei concluzii. Dar ceea ce se cere acum din partea noastră nu e o rezolvare principială

a problemei, ci una practică. Se cere nu numai să ne dăm bine seama ce fel de organizație ne trebuie și pentru care muncă anume; se cere să elaborăm și un anumit *plan* de organizație, astfel ca să putem pași din toate părțile la construirea ei. Date fiind importanța și urgența acestei chestiuni, ne permitem, în ce ne privește, să supunem atenției tovarășilor o schiță a planului pe care îl dezvoltăm mai amănunțit într-o broșură pe care o pregătim pentru tipar⁸.

După părerea noastră, punctul de plecare al activității noastre, primul pas practic spre făurirea organizației dorite, în sfârșit, firul călăuzitor, de care ținându-ne vom putea să dezvoltăm, să adâncim și să lărgim neîncetat această organizație, trebuie să fie înființarea unui ziar politic pe întreaga Rusie. Ne trebuie, înainte de toate, un ziar; fără el este imposibilă desfășurarea sistematică a unei ample activități de propagandă și agitație principială, consecventă, care constituie o sarcină permanentă și principală a social-democrației, în general, și o sarcină deosebit de actuală în momentul de față, când în straturile cele mai largi ale populației s-a trezit interesul pentru politică, pentru problemele socialismului. Și niciodată nu s-a simțit atât de mult ca acum nevoia ca munca de agitație, care avea un caracter fărâmițat și pentru care se foloseau mijloace de înrîurire individuale, foi locale, broșuri etc., să fie întregită cu o muncă de agitație generalizată și sistematică, care nu poate fi efectuată decît cu ajutorul unei prese periodice. Putem spune, fără exagerare, că cel mai precis criteriu al temeiniciei cu care e organizat la noi acest sector primordial și extrem de necesar al activității noastre de luptă este: cît de des și cît de regulat apare (și cît de mult e răspîndit) ziarul. Avem, apoi, nevoie tocmai de un ziar pe întreaga Rusie. Dacă nu vom ști — și atîta timp cît nu vom ști — să unim într-un singur tot, prin intermediul cuvîntului tipărit, influența noastră asupra poporului și a guvernului, ideea unificării celorlalte mijloace de influențare, care sînt mai complexe și mai dificile, dar în schimb mai energice, va rămîne o utopic. Mișcarea noastră are mai mult de suferit, atît din punct de vedere ideologic cît și din punct de vedere practic, organizatoric, din pricina fărâmițării ei, a faptului că imensa majoritate a social-democrațiilor sînt aproape

complet absorbiți de activitatea pur locală, care îngustează orizontul și amplexarea activității lor, slăbește abilitatea și pregătirea lor conspirativă. Tocmai în această fărâmițare trebuie căutate cele mai adânci rădăcini ale nestatorniciei și oscilărilor despre care am vorbit mai sus. Și *primul* pas înainte spre înlăturarea acestui neajuns, spre transformarea celor câtorva mișcări locale într-o singură mișcare pe întreaga Rusie, trebuie să fie înființarea unui ziar pe întreaga Rusie. În sfârșit, ne trebuie neapărat un ziar *politic*. Fără un organ politic nu se poate concepe, în Europa de astăzi, o mișcare politică demnă de acest nume. Fără un organ politic, sarcina noastră de a concentra toate elementele de nemulțumire politică și de protest, de a face ca ele să fertilizeze mișcarea revoluționară a proletariatului, nu poate fi în nici un caz realizată. Am făcut primul pas, am trezit în clasa muncitoare pasiunea demascării „economice“, a demascării stării de lucruri din fabrici. Trebuie să facem și pasul următor: să trezim în toate părțile cât de cât conștiințele ale poporului pasiunea demascărilor *politice*. Nu trebuie să ne tulbure faptul că în momentul de față numărul celor ce fac demascări politice este atât de mic, că glasul lor este atât de slab și de timid. Cauza acestei situații nu este în nici un caz o resemnare generală în fața samavolniciei polițienești. Cauza este că oamenii care sînt în stare și gata să demaște n-au o tribună de la care să poată vorbi — nu există un auditoriu care să asculte cu nesăț și să încurajeze pe vorbitori — și că ei nu văd nicăieri în popor acea forță în fața căreia ar avea rost să te plîngi de „atotputernicul“ guvern rus. Acum însă toate acestea se schimbă cu o repeziciune uimitoare. O asemenea forță există: este proletariatul revoluționar; el a și dovedit că este gata nu numai să asculte și să sprijine chemarea la luptă politică, dar să se și avînte cu curaj în luptă. Acum sîntem în stare și sîntem datori să creăm o tribună pentru demascarea guvernului țarist în fața întregului popor; o astfel de tribună trebuie să fie ziarul social-democrat. Clasa muncitoare rusă, spre deosebire de celelalte clase și pături ale societății ruse, manifestă un interes neobosit pentru cunoștințele politice și cere în permanență (și nu numai în perioadele de fierbere deosebită) să i se dea cât mai multă literatură ilegală. Dată fiind această cerere masivă,

dat fiind că au început de pe acum să se formeze conducători revoluționari experimentați, dată fiind concentrarea clasei muncitoare, care face ca ea să fie adevăratul stăpîn în cartierele muncitorești ale marilor orașe, în așezările muncitorești, în orașelele muncitorești, — înființarea unui ziar politic este întru totul pe măsura puterilor proletariatului. Și, prin intermediul proletariatului, ziarul va pătrunde în rîndurile micii burghezii orașenești, ale meșteșugarilor de la sate și ale țăranilor și va deveni un adevărat ziar politic popular.

Dar rolul ziarului nu se mărginește la răspîndirea ideilor, la educarea politică și la cîștigarea de aliați politici. Ziarul nu este numai un propagandist colectiv și un agitator colectiv, ci și un organizator colectiv. În această privință, el poate să fie asemuit cu schelăria care se ridică în jurul unei clădiri în construcție și care îi fixează contururile, înlesnește legătura între diferiții constructori, îi ajută să repartizeze munca și să cuprindă dintr-o privire întregul ansamblu al rezultatelor obținute prin muncă organizată. Cu ajutorul ziarului, și în legătură cu el, se va forma de la sine o organizație permanentă, care va desfășura nu numai o activitate locală, dar și una generală sistematică, o organizație care va deprinde pe membrii ei să urmărească cu atenție evenimentele politice, să aprecieze însemnătatea lor și înrîurirea pe care o au ele asupra diferitelor pături ale populației, să elaboreze metodele potrivite prin care partidul revoluționar va putea să-și exercite influența sa asupra acestor evenimente. Chiar și o sarcină cum e cea tehnică — care constă în a asigura aprovizionarea regulată a ziarului cu material și răspîndirea lui regulată — impune alcătuirea unei rețele de agenți locali ai partidului unic, care să se afle în relații strînse unii cu alții, să cunoască starea generală de lucruri, să se obișnuiască a îndeplini în mod regulat funcțiile fărîmițate ale activității pe întreaga Rusie, să-și încerce forțele în organizarea cutărilor sau cutărilor acțiunii revoluționare. Această rețea de agenți* va forma tocmai osatura unei

* Se înțelege de la sine că asemenea agenți vor putea să lucreze cu succes numai dacă vor păstra un foarte strîns contact cu comitetele (grupurile, cercurile) locale ale partidului nostru. Și, în general, întregul plan schițat de noi nu poate, bineînțeles, să fie realizat decît cu sprijinul cel mai activ al comitetelor, care nu o dată au făcut încercarea de a unifica partidul și care — sîntem convinși — vor înfăptui această unificare, dacă nu astăzi, atunci miine, sub o formă sau alta.

organizații cum ne trebuie nouă: destul de mare pentru a cuprinde țara întregă; destul de largă și de variată pentru a aplica o diviziune riguroasă și amănunțită a muncii; destul de consecventă pentru a putea, în orice împrejurări, la orice „cotitură“, în fața oricăror surprize, să-și desfășoare, fără șovăială, *propria* ei activitate; destul de elastică pentru a putea, pe de o parte, să evite o bătălie în câmp deschis cu un dușman covârșitor prin forțele sale atunci când și le-a concentrat într-un singur punct, iar pe de altă parte, pentru a ști să profite de neîndemânarea acestui dușman și să-l atace în locul și în momentul când se așteaptă cel mai puțin. Astăzi, în fața noastră stă sarcina, relativ ușoară, de a sprijini pe studenții care demonstrează pe străzile marilor orașe. Mîine vom avea, poate, o sarcină mai grea, de pildă aceea de a sprijini mișcarea șomerilor dintr-o anumită regiune. Poimîine va trebui să fim la postul nostru pentru a participa în chip revoluționar la o răscoală țărănească. Astăzi trebuie să profităm de agravarea situației politice, care a fost provocată de campania întreprinsă de guvern împotriva zemstvelor. Mîine va trebui să sprijinim revolta populației împotriva abuzurilor cutărui sau cutărui zbir țarist care a întrecut măsura și să facem în așa fel ca — prin boicot, hărțuieli, manifestații etc. — să i se dea o lecție care să-l silească în mod vădit să bată în retragere. La un asemenea grad de pregătire de luptă se poate ajunge numai printr-o activitate permanentă, desfășurată de o armată regulată. Și dacă ne vom uni forțele pentru a asigura apariția ziarului nostru comun, o asemenea muncă va pregăti și va scoate la iveală nu numai pe cei mai pricepuți propagandiști, dar și pe cei mai iscușiți organizatori, pe cei mai talentați conducători politici de partid, capabili să dea, la momentul potrivit, lozinca luptei decisive și să conducă această luptă.

În încheiere, cîteva cuvinte menite să evite o eventuală neînțelegere. Am vorbit tot timpul doar despre pregătirea sistematică, după un anumit plan, dar prin asta n-am vrut cîtuși de puțin să spunem că absolutismul poate fi răsturnat numai printr-un asediu în toată regula sau printr-un asalt organizat. O asemenea părere constituie o dovadă de doctrinarism absurd Dimpotrivă, e perfect posibil și istoricește mult mai probabil ca absolutismul să cadă sub

presiunea uneia din acele explozii spontane sau complicații politice neprevăzute care-l amenință neconținut din toate părțile. Dar nici un partid politic nu poate, fără a cădea în aventurism, să-și bazeze activitatea sa pe eventualitatea unor astfel de explozii și complicații. Trebuie să ne urmăm calea noastră, să desfășurăm cu hotărâre activitatea noastră sistematică, și cu cât vom conta mai puțin pe surprize, cu atât mai mare va fi probabilitatea că nu vom fi surprinși de nici un fel de „cotituri istorice“.

ADNOTĂRI

¹ Articolul lui V. I. Lenin „*Cu ce să începem ?*“, apărut ca editorial în nr. 4 al ziarului „Iskra“, conține răspunsuri la cele mai importante probleme din acea vreme ale mișcării social-democrate din Rusia: despre caracterul și conținutul principal al agitației politice, despre sarcinile organizatorice și planul de construcție al unui partid marxist de luptă pe întreaga Rusie.

Acest articol a devenit un document programatic pentru social-democrația revoluționară și a căpătat o largă răspândire în țară și în străinătate. Organizațiile social-democrate legale îl citeau în ziarul „Iskra“ și-l reeditau în broșură. Uniunea social-democrată din Siberia a tipărit o asemenea broșură în 5 000 de exemplare și a difuzat-o în întreaga Siberie. Broșura a fost de asemenea tipărită la Rjev și difuzată la Saratov, Tambov, Nijni-Novgorod, Ufa și alte orașe.

Ideile organizatorice și tactice formulate de Lenin în articolul „Cu ce să începem?“ și care au fost amănunțit dezvoltate în cartea „Ce-i de făcut? Problemele acute ale mișcării noastre“, apărută în martie 1902, au servit drept călăuză în activitatea practică desfășurată zi de zi pentru crearea unui partid marxist în Rusia.—1.

² Curentul „economist“ sau „economismul“ — curent oportunist în social-democrația rusă de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, o varietate rusă a oportunismului internațional. Organele de presă ale „economistilor“ au fost ziarul „Rabocœia Mișl“ (1897—1902) în Rusia și revista „Rabocœe Delo“ (1899—1902) în străinătate.

În 1899 a apărut „Credo“ — manifestul „economistilor“, întocmit de E. D. Kuskova. Primind acest manifest pe când se afla în deportare, Lenin a scris „Protestul social-democraților din Rusia“ (vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 157—170), în care a supus unei critici severe programul „economistilor“. Protestul a fost discutat și adoptat în unanimitate în cadrul unei consfătuiri convocate în satul Ermakovskoe din districtul Minusinsk, la care au participat 17 deportați politici marxiști. „Economistii“ limitau sarcinile clasei muncitoare la lupta economică pentru mărirea salariilor, îmbunătățirea condițiilor de muncă etc., susținând că lupta politică trebuie să constituie o îndeletnicire a burgheziei liberale. Ei negau rolul conducător

al partidului clasei muncitoare, considerînd că partidul trebuie să se mulțumească cu rolul de spectator pasiv al procesului spontan al mișcării, să înregistreze pur și simplu evenimentele. Prosternîndu-se în fața spontaneității mișcării muncitorești, „economistii” subapreciau importanța teoriei revoluționare, a conștiinței, susțineau că ideologia socialistă poate lua naștere din mișcarea spontană; ei contestau necesitatea introducerii conștiinței socialiste în mișcarea muncitorească și netezeau astfel calea ideologiei burgheze. „Economistii” apărau starea de răzlețire și metodele primitive de activitate ale diferitelor cercuri, întrețineau disensiunile și oscilările ideologice în sinul mișcării social-democrate, nevrînd să recunoască necesitatea de a crea un partid centralizat al clasei muncitoare. „Economismul” amenința să abată clasa muncitoare din calea luptei revoluționare de clasă și să facă din ea o anexă politică a burgheziei.

Un rol important în lupta împotriva „economismului” a avut „Iskra” leninistă. Zdrobirea ideologică definitivă a „economismului” a fost săvîrșită de V. I. Lenin în cartea sa „Ce-i de făcut?”. —5.

- ³ „*Rabocce Delo*” — revistă a „economistilor”, organ neperiodic al „Uniunii social-democraților ruși din străinătate”. A apărut la Geneva din aprilie 1899 pînă în februarie 1902, sub conducerea redacțională a lui B. N. Krievski, A. S. Martinov, P. Teplov, iar mai tîrziu și a lui V. P. Ivanșin. Au fost tipărite în total 12 numere, dintre care trei duble. Redacția revistei „Rabocce Delo” era centrul din străinătate al „economistilor” („rabocedelților”). Revista a sprijinit lozinca bernsteinistă a „libertății de critică”, îndreptată împotriva marxismului; ea a emis o „teorie a stadiilor”, a dat dovadă de șovăială în problema terorii individuale, declarînd că nu trebuie împiedicată creșterea tendințelor teroriste. Ea ducea luptă fățișă împotriva planului iskrist de creare a partidului, pleda pentru o politică trade-unionistă, nega posibilitățile revoluționare ale fărâmierii etc. Unul dintre redactorii acestei reviste (V. P. Ivanșin) participa și la redactarea ziarului „Rabocceia Misl”, organ al „economistilor” fățiși, care era sprijinit de „Rabocce Delo”. La Congresul al II-lea al partidului „rabocedelții” au reprezentat aripa de extremă dreaptă, ultraoportunistă. —5.

- ⁴ „*Listak «Rabocce Dela»*” — supliment neperiodic al revistei „Rabocce Delo”, a apărut la Geneva din iunie 1900 pînă în iulie 1901; au fost tipărite în total 8 numere. —5.

- ⁵ „*Rabocceia Misl*” („Gîndirea muncitorească”) — ziar, organ al „economistilor”; a apărut din octombrie 1897 pînă în decembrie 1902. Au fost scoase în total 16 numere. Primele două numere au fost tipărite la mimeograf, la Petersburg; numerele 3—11 au apărut în străinătate, la Berlin; numerele 12, 13, 14 și 15 au fost scoase la Varșovia, iar ultimul — 16 — în străinătate. Ziarul era redactat de K. M. Tahtarev și alții.

Critica concepțiilor propagate de „Rabocceia Misl” a fost făcută de V. I. Lenin într-o serie de articole publicate în ziarul „Iskra” și în cartea „Ce-i de făcut?”. —5.

- ⁶ V. I. Lenin se referă la articolul său „Sarcinile vitale ale mișcării noastre”, apărut ca articol de fond în ziarul „Iskra” nr. 1 din decembrie 1900 (vezi

V. I. Lenin, Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 363—368).

„Iskra“ („Știința“) — primul ziar marxist ilegal pe întreaga Rusie, a fost înființat de Lenin în 1900 și a avut un rol hotărâtor în crearea partidului marxist revoluționar al clasei muncitoare.

Întrucât, datorită persecuțiilor polițienești, în Rusia era imposibilă scoaterea unui ziar revoluționar, Lenin, încă de pe când se afla deportat în Siberia, a chibzuit în toate amănuntele planul editării unui asemenea ziar în străinătate. La expirarea termenului de deportare (ianuarie 1900), el a trecut imediat la înfăptuirea acestui plan. În februarie 1900, la Petersburg, el a dus tratative cu V. I. Zasulici, care venise clandestin din străinătate, în legătură cu participarea grupului „Eliberarea muncii“ la scoaterea ziarului. La sfârșitul lui martie și începutul lui aprilie 1900 a avut loc așa-zisa „consfătuire de la Pskov“, la care au participat V. I. Lenin, L. Martov (I. O. Federbaum), A. N. Potresov, S. I. Radcenko și „marxiștii legali“ P. B. Struve și M. I. Tugan-Baranovski. La această consfătuire a fost dezbătut proiectul de declarație al redacției, întocmit de Lenin, cu privire la programul și sarcinile unui ziar pe întreaga Rusie („Iskra“) și ale unei reviste politice-științifice („Zarea“). În prima jumătate a anului 1900, Lenin a cutreierat o serie de orașe din Rusia (Moscova, Petersburg, Riga, Smolensk, Nijni-Novgorod, Ufa, Samara, Sîzran), unde a stabilit legături cu grupuri social-democrate și cu social-democrați izolați, cu care s-a înțeles ca să sprijine viitoarea „Iskra“. În august 1900, după sosirea lui în Elveția, V. I. Lenin, împreună cu A. N. Potresov, a avut o consfătuire cu membrii grupului „Eliberarea muncii“, în cadrul căreia s-a discutat despre programul și sarcinile ziarului și ale revistei, despre eventualii colaboratori și despre componența și sediul redacției. Această consfătuire era să se termine printr-o ruptură (vezi articolul lui V. I. Lenin „Cum era cît pe-aci să se stingă «Iskra»“, Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 326 — 344), dar la sfârșitul convorbirilor s-a ajuns la o înțelegere în toate problemele litigioase.

Primul număr al „Iskrei“ leniniste a apărut în decembrie 1900 la Leipzig; numerele următoare au apărut la München; din iulie 1902, ziarul a apărut la Londra, iar din primăvara anului 1903, la Geneva. De mare ajutor în organizarea scoaterii ziarului (înjghebera unei tipografii clandestine, procurarea de litere rusești etc.) au fost social-democrații germani C. Zetkin, A. Braun etc., revoluționarul polonez I. Marhlevski, care se afla pe atunci la München, și H. Quelch, unul dintre conducătorii federației social-democrate engleze.

Din redacția „Iskrei“ făceau parte V. I. Lenin, G. V. Plehanov, I. O. Martov, P. B. Akselrod, A. N. Potresov și V. I. Zasulici. Secretar de redacție a fost la început I. G. Smidovici-Leman, iar mai târziu, din primăvara anului 1901, N. K. Krupskaia, care răspundea și de întreaga corespondență a ziarului cu organizațiile social-democrate din Rusia. Redactorul responsabil și conducătorul de fapt al „Iskrei“ a fost Lenin. El a publicat în acest ziar articole în legătură cu toate problemele fundamentale ale construcției de partid și ale luptei de clasă a proletariatului din Rusia, a luat atitudine față de evenimentele cele mai importante din viața internațională.

„Iskra“ a devenit un centru în jurul căruia se grupau forțele partidului, un centru de adunare și educare a cadrelor partidului. Într-o serie de orașe din Rusia (Petersburg, Moscova, Samara etc.) au fost create grupuri și comitete ale P.M.S.D.R. cu orientare iskristă-leninistă, iar în ianuarie 1902, la congresul de la Samara al iskrștilor, a fost creată organizația din Rusia a „Iskrei“. Organizațiile iskriste luau naștere și acționau sub conducerea directă a discipolilor și tovarășilor de luptă ai lui V. I. Lenin: N. E. Bauman, I. V. Babușkin, S. I. Gusev, M. I. Kalinin, P. A. Krasikov, G. M. Krjijanovski, F. V. Lengnik, P. N. Lepeșinski, I. I. Radcenko etc.

Din inițiativa lui Lenin și cu participarea lui directă, redacția „Iskrei“ a elaborat un proiect de program al partidului (care a fost publicat în nr. 21 al „Iskrei“) și a făcut pregătirile necesare pentru Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., care a avut loc în iulie-august 1903. În momentul convocării congresului, majoritatea organizațiilor social-democrate locale din Rusia s-au alăturat „Iskrei“, aprobând tactica, programul și planul ei organizatoric și recunoscînd-o drept organul lor conducător. Într-o rezoluție specială, congresul a subliniat rolul excepțional al „Iskrei“ în lupta pentru crearea partidului și a declarat-o Organ Central al P.M.S.D.R. Congresul al II-lea a stabilit că redacția „Iskrei“ va fi formată din Lenin, Plehanov și Martov. În ciuda hotărîrii adoptate de congresul partidului, Martov a refuzat să facă parte din redacție, și numerele 46—51 ale „Iskrei“ au apărut sub îngrijirea lui Lenin și Plehanov. Ulterior, Plehanov a trecut pe pozițiile menșevismului și a cerut să fie incluși în redacția „Iskrei“ toți vechii redactori menșevici, care fuseseră respinși de congres. Neputînd accepta o asemenea pretenție, la 19 octombrie (1 noiembrie) 1903, Lenin s-a retras din redacția „Iskrei“; el a fost cooptat în Comitetul Central, în cadrul căruia a dus luptă împotriva oportuniștilor menșevici. Numărul 52 al ziarului a apărut sub îngrijirea exclusivă a lui Plehanov. La 13 (26) noiembrie 1903, Plehanov, cu de la sine putere, încălcînd voința congresului, a cooptat în redacția „Iskrei“ pe foștii ei redactori menșevici. Începînd cu nr. 52, menșevicii au transformat „Iskra“ într-un organ al lor. — 6.

- 7 Este vorba de acțiunile revoluționare de masă ale studenților și muncitorilor — demonstrații politice, întruniri și greve — care au avut loc în lunile februarie și martie 1901 la Petersburg, Moscova, Kiev, Harkov, Kazan, Iaroslavl, Varșovia, Belostok, Tomsk, Odesa și alte orașe din Rusia.

Mișcarea studențească din anul școlar 1900—1901, care avea la bază revendicări pur studențești, a căpătat caracterul unor acțiuni politice revoluționare împotriva politicii reacționare a absolutismului, s-a bucurat de sprijinul muncitorilor înaintați și a avut un mare răsunet în toate păturile societății. Prilejul direct pentru declanșarea demonstrațiilor și grevelor din februarie și martie 1901 l-a constituit încorporarea a 183 de studenți de la Universitatea din Kiev pentru motivul că au luat parte la o întrunire studențească. În legătură cu această chestiune, vezi articolul „Încorporarea celor 183 de studenți“ (*V. I. Lenin, Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1961, ediția a doua, pag. 382—387*). Guvernul s-a năpustit asupra participanților la manifestările revoluționare: poliția și cazacii împrăștia pe demonștranti, îi snopeau în bătai, sute de studenți erau arestați și excluși din instituțiile de învățămînt superior; deosebit de cruntă a fost răfuiala cu participanții la demonstrația de la 4 (17) martie

1901, care a avut loc în piața din fața catedralei Kazan din Petersburg. Evenimentele din februarie — martie 1901 au constituit o dovadă a creșterii avântului revoluționar în Rusia; o mare însemnătate a avut participarea muncitorilor la o mișcare ce se desfășura sub lozinci politice. — 8.

- ⁸ Este vorba de cartea lui V. I. Lenin: „Ce-i de făcut? Problemele acute ale mișcării noastre“. Ea a fost tipărită de editura „Dietz“ din Stuttgart, în martie 1902. — 9.
- ⁹ Este vorba de corespondența „Întii Mai în Rusia“, tipărită în „Iskra“ nr. 5 din iunie 1901 la rubrica „Cronica mișcării muncitorești și scrisori din fabrici și uzine“. — 16.
- ¹⁰ Este vorba de „Introducerea“ scrisă de F. Engels la lucrarea lui K. Marx „Luptele de clasă în Franța. 1848—1850“. În 1895, la publicarea ei în ziarul „Vorwärts“, au fost scoase din introducere, fără știrea lui Engels, toate formulările mai importante în legătură cu lupta de clasă a proletariatului, iar textul a fost tipărit într-o formă denaturată. Vezi, în legătură cu toate acestea, scrisorile lui F. Engels din 1.IV și 3.IV 1895 (K. Marx și F. Engels. Scrisori alese, 1953, pag. 487—488).
- Liderii oportuniști ai social-democrației germane s-au folosit de acest document pentru a justifica linia promovată de ei, a renunțării la revoluție, a negării necesității insurecției armate și a luptelor de baricade ale proletariatului, pentru a-și apăra tactica lor împăciuitoare.
- Textul complet al „Introducerii“ a fost publicat pentru prima oară în U.R.S.S. în cartea: K. Marx. „Luptele de clasă în Franța. 1848—1850“, Moscova-Leningrad, 1930. „Introducerea“ a fost publicată și în cartea: K. Marx și F. Engels. Opere alese în două volume, vol. I, 1955, pag. 91—110 (vezi și K. Marx: „Luptele de clasă în Franța (1848—1850)“, E.S.P.L.P. 1957, ediția a II-a, pag. 5—27). — 19.
- ¹¹ Lenin se referă la ciocnirea care a avut loc, la bariera Nevski din Petersburg, între muncitorii de la fabrica „Maxwell“ și poliție în timpul grevei din decembrie 1898. Pentru a înfringe greva, poliția a hotărât să aresteze pe cei mai activi dintre muncitori, pe organizatorii grevei. În noaptea de 15 spre 16 decembrie, detașamente de polițiști pedestri și călări au înconjurat cazarma în care locuiau muncitorii fabricii, situată pe șoseaua Schlüsselburg la nr. 63. Încercând să pătrundă în interiorul casei, polițiștii au întâmpinat o rezistență îndârjită din partea muncitorilor neînarmați, a soților și copiilor lor, care s-au apărut cu eroism timp de câteva ore. Acest eveniment a constituit o dovadă de tenacitatea, curajul și hotărârea cu care luptau muncitorii pentru apărarea drepturilor lor. — 19.
- ¹² La 4 (17) martie 1901, în piața din fața catedralei Kazan din Petersburg a avut loc o demonstrație în semn de protest împotriva incorporării a 183 de studenți de la Universitatea din Kiev care participaseră la mișcarea revoluționară. Această demonstrație, la care au luat parte câteva mii de studenți și muncitori, a fost împrăștiată din ordinul guvernului țarist. Cu acest prilej, sute de demonstrații au fost crunt bătute de către cazaci, polițiști și jandarmi, mulți dintre ei au fost răniți și schilodiți, iar câțiva au fost omorâți. O relate amănunțită cu privire la această demonstrație a apărut în „Iskra“ nr. 3 din aprilie 1901. — 19.